

تنوع جنسیتی اعضای هیأت مدیره و ارتباط ارزشی گزارش‌گری مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها

پرویز مام صالحی*، طاهر اسکندرلی**

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۹/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۱/۲۰

چکیده

هدف از این پژوهش، تبیین نقش تنوع جنسیتی بر ارتباط ارزشی گزارش‌گری مسئولیت‌پذیری اجتماعی است. هنگامی که شرکت به موضوع مسئولیت اجتماعی شرکتی می‌پردازد، مدیران و صاحبان سهام شرکت‌ها انگیزه‌ای برای کسب مزایای بالقوه به دست می‌آورند. از طرفی، وجود تنوع جنسیتی نشان‌دهنده تعهد شرکت به قوانین و مقررات اجتماعی است؛ که از این طریق می‌تواند بر شهرت شرکت و در نهایت ارزش شرکت اثرگذار باشد. این پژوهش از نوع علی، پس‌رویدادی و کاربردی است. جهت انجام این پژوهش، نمونه آماری شامل ۱۵۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ انتخاب گردید. بر اساس روش داده‌های ترکیبی و تجزیه و تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره، یافته‌های پژوهش نشان داد که مسئولیت‌پذیری اجتماعی هم‌راستا با تئوری مشروعیت دارای ارتباط ارزشی است. تنوع جنسیتی نیز مطابق با تئوری نمایندگی ارزش شرکت را افزایش داده و همچنین منجر به افزایش ارتباط ارزشی گزارش‌گری مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها شده است.

واژه‌های کلیدی: ارتباط ارزشی، تنوع جنسیتی هیأت مدیره، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، تئوری مشروعیت

طبقه‌بندی موضوعی: M14, G32

DOI: 10.22051/jera.2018.18419.1889

* کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران، (parvizmamsalhy@yahoo.com)

** استادیار حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران، (نویسنده مسئول)،

(Taher_Eskandarli@yahoo.com)

مقدمه

گزارش‌گیری مسئولیت اجتماعی شرکت ابزاری مهم برای بهبود مسئولیت‌پذیری شرکت‌ها برای طیف وسیعی از ذینفعان است (گری و همکاران، ۲۰۰۱). با این وجود، گزارش‌گیری مسئولیت اجتماعی، همواره نشان‌دهنده مدیریت بهتر سازمان نیست، چراکه برخی از مدیران می‌توانند اصلاحات سطحی و جذابی را نمایش دهند تا بتوانند کیفیت گزارش‌گیری را ارتقاء و خواسته‌های ذینفعان و سرمایه‌گذاران را برآورده سازند (گری، ۲۰۰۶). بینگتون و همکاران (۲۰۰۸) نتایج متفاوتی را در رابطه بین گزارش‌گیری مسئولیت اجتماعی و عملکرد شرکت نشان دادند که آن را به تفاوت در برداشت سهامداران از اطلاعات مسئولیت اجتماعی نسبت داده‌اند که با شهرت شرکت‌ها در ارتباط است. بنابراین افشای مالی ممکن است پاسخ ساده‌ای به نیازهای اطلاعاتی سهامداران باشد و در واقع نیازی به انعکاس تعهد شرکت نسبت به مسئولیت اجتماعی نباشد (آدامز، ۲۰۰۲ و ۲۰۰۴؛ گری و همکاران، ۲۰۰۱؛ آدور و همکاران، ۲۰۰۵).

نقش هیأت مدیره در ارتباط با گزارش‌گیری مسئولیت اجتماعی این است که سهامداران را متقاعد سازند که مشارکت آن‌ها در فعالیتهای مسئولیت اجتماعی به نفع آن‌ها است (نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷). در صورت توجه سهامداران، اگر آن‌ها این استنباط را داشته باشند که هزینه‌های مربوط به فعالیتهای مسئولیت اجتماعی منجر به افزایش شهرت شرکت می‌شود، دیدگاه موردنظر اعضای هیأت مدیره را می‌پذیرند (نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷). دیدگاه‌های مرتبط با مشارکت هیأت مدیره در مسائل مربوط به گزارش‌گیری مسئولیت اجتماعی در درجه اول به این موضوع مرتبط است که زنان (و کارکنان) چگونه در فرآیند تصمیم‌گیری ادغام می‌شوند (هاس و همکاران، ۲۰۰۹). بر این اساس، ویژگی‌های هیأت مدیره، از قبیل تنوع جنسیتی، بر سیاست‌های افشای گزارش‌گیری مسئولیت اجتماعی تأثیر می‌گذارد؛ زیرا زنان در بهبود کارایی هیأت مدیره نقش دارند و به مسائل اقتصادی و اجتماعی علاقه‌مند هستند (هاس و همکاران، ۲۰۰۹؛ میلر و تریان، ۲۰۰۹؛ بئر و همکاران، ۲۰۱۰؛ پست و همکاران، ۲۰۱۱؛ هنجانی و همکاران، ۲۰۱۴؛ اسیدرو و سوبرال، ۲۰۱۵؛ لیائو و همکاران، ۲۰۱۶). علاوه بر این، تنوع جنسیتی هیأت مدیره، افشای اطلاعات مالی عمومی و خصوصی به سرمایه‌گذاران را از طریق نظارت بهتر فراهم می‌آورند و بدین صورت باعث افزایش محتوای اطلاعاتی قیمت سهام می‌شوند (گال و همکاران، ۲۰۱۱).

پژوهش‌های پیشین نقش اساسی مدیران زن را در افشای فعالیت‌های اجتماعی، محیط‌زیست و گزارشگری پایداری تأیید کردند (پست و همکاران، ۲۰۱۱؛ لیانو و همکاران، ۲۰۱۶؛ بن عمار و همکاران، ۲۰۱۵). بثر و همکاران (۲۰۱۰) نقش تعدیل‌کننده مسئولیت‌پذیری اجتماعی را در رابطه بین تنوع جنسیتی و شهرت شرکت نشان دادند. هافسی و تورگات (۲۰۱۳) چندین ویژگی جمعیت شناختی مدیران هیأت مدیره (جنسیت، سن، قومیت، دوره تصدی و تجربه) را بررسی و پی بردند که تنوع جنسیتی منجر به بهبود عملکرد اجتماعی می‌شود. داشتن تنوع بیشتر نشان‌دهنده تعهد شرکت به قوانین و مقررات اجتماعی و همچنین توانایی آن‌ها برای پذیرش نیازهای سرمایه‌گذاران است (میلر و تریانا، ۲۰۰۹). علاوه بر این، مدیران زن با محدود کردن سوءاستفاده‌های مرتبط با گزارش‌گری مسئولیت اجتماعی به‌طور معناداری به ارتقاء اعتبار اطلاعات مربوط به گزارشگری مسئولیت اجتماعی کمک می‌کنند (بولوتا، ۲۰۱۳) و ارتباط ارزشی گزارشگری مسئولیت اجتماعی را افزایش می‌دهند (نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷)؛ لذا این پژوهش در صدد بررسی نقش تعدیل‌کننده تنوع جنسیتی اعضای هیأت مدیره بر ارتباط ارزشی گزارشگری مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بورس اوراق بهادار تهران است.

ادبیات تحقیق و مروری بر پیشینه تحقیق

بررسی انگیزه‌های مرتبط با گزارش‌گری مسئولیت اجتماعی شرکت توجهات زیادی را در تاریخچه مدیریت و حسابداری به خود جلب کرده است (آدامز، ۲۰۰۲؛ دیگان، ۲۰۰۲؛ اون، ۲۰۰۸). تئوری مشروعیت، تئوری ذینفعان و تئوری افشای داوطلبانه پُر کاربردترین نظریه‌های مربوط به افشای عملکرد اجتماعی هستند (دیگان، ۲۰۰۲؛ برامر و پاولین، ۲۰۰۶؛ اون، ۲۰۰۸؛ بوتن و همکاران، ۲۰۱۲). گزارش‌گری مسئولیت اجتماعی به‌منظور ارائه اطلاعاتی است که بر ادراک سرمایه‌گذاران و در نهایت جامعه از شرکت و مدیران تأثیر می‌گذارد (سوروکا و تریو، ۲۰۰۸). چالشی که در این بین برای شرکت‌ها وجود دارد این است که نه تنها گزارش مسئولیت اجتماعی خود، بلکه ادراک سرمایه‌گذاران خود را مدیریت کنند (کاهان و همکاران، ۲۰۱۶). چاوای و همکاران (۲۰۱۵) دریافتند که تفاوت در فضای افشا و کیفیت اطلاعات مسئولیت‌پذیری اجتماعی به متغیرهای مبتنی بر مشروعیت، از قبیل اندازه شرکت، عضویت در صنایع فعال در حوزه‌های خدمت‌رسان به جامعه و افشای اطلاعات عملکرد منفی مرتبط است.

سیر تکاملی فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی منجر به انتشار حجم و سیعی از اطلاعات در گزارش‌های سالانه شده است؛ چراکه سرمایه‌گذاران می‌توانند از اطلاعات مفید حاصل از گزارش‌های غیرمالی از جمله موارد مرتبط به فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی در تصمیمات خود استفاده کنند (کورمیر و مگنان، ۲۰۰۷؛ دهالوال و همکاران، ۲۰۱۲). آگاهی سرمایه‌گذاران از اقدامات اجتماعی شرکت‌ها به دلایل مختلفی دارای ارتباط ارزشی (رویکرد ارتباط ارزشی مستلزم این است که بتوان تابع ارزیابی آن‌را نسبت به تأثیرگذاری بر ارزش سهام تدوین کرد) است (نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷). افزایش ارتباطات شرکت‌ها با سرمایه‌گذاران خارجی در مورد مسئولیت اجتماعی ممکن است به ایجاد تصویر مثبت کمک کند (آدامز، ۲۰۰۲). افزایش اطلاعات مربوط به مسئولیت اجتماعی به بهبود دقت پیش‌بینی‌های سود تحلیل‌گران فروش کمک می‌کند (دهالوال و همکاران، ۲۰۱۲). شرکت‌های دارای سابقه برتر در زمینه مسئولیت اجتماعی می‌توانند پیشنهادهای بهتری از قانون‌گذاران و گزارش‌مطلوبی را از رسانه‌ها دریافت کنند که به ایجاد نام تجاری و بهبود شهرت شرکت کمک می‌کند (بینگتون و همکاران، ۲۰۰۸). ایجاد و حفظ شهرت خوب با سرمایه‌گذاران می‌تواند با سرعت بخشیدن به رشد درآمد و سود، مزیت رقابتی را برای شرکت‌ها ایجاد و ارزش شرکت را افزایش دهد (گری، ۲۰۰۶؛ نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷).

از سوی دیگر، افشای عمومی برای بهبود برداشت جامعه از پاسخگویی شرکت به مسائل خاص اجتماعی یا زیست‌محیطی یا به‌طور جایگزین برای منحرف ساختن توجه ذینفعان از موقعیت‌های نامطلوب استفاده می‌شود (دیگان، ۲۰۰۲). در همین حال، هنگام گزارش فعالیت‌های مرتبط با اجتماع، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های شرکت، کاهش بدبینی سهامداران و ارزیابی قابل قبول اطلاعات داوطلبانه مسئولیت اجتماعی است (گری و همکاران، ۲۰۰۶؛ چو و همکاران، ۲۰۱۲). در واقع، ماهیت داوطلبانه گزارش‌های مربوط به مسئولیت اجتماعی موجب بی‌نظمی در نحوه گزارش‌گری و گنجانیدن عناصر متفاوت محیطی و مشکلات در به‌کارگیری معیارهای مناسب برای ارزیابی کیفیت و دقت محتوای گزارش‌ها شده است (ستی و همکاران، ۲۰۱۵). هیأت مدیره نقش مهمی در اجرای استراتژی شرکت، از جمله مشارکت در فعالیت‌های مرتبط با اجتماع، ایفا می‌کند (هاس و همکاران، ۲۰۰۹). به‌خصوص یک هیأت مدیره خوب باید اثربخشی و کیفیت گزارش‌ها را تضمین کند (لیائو و همکاران، ۲۰۱۶). براساس تئوری

نمایندگی، تنوع جنسیتی و به‌ویژه حضور مدیران زن، احتمال افزایش کیفیت گزارش‌گری مالی را افزایش می‌دهد (هاس و همکاران، ۲۰۰۹؛ پست و همکاران، ۲۰۱۱). به‌طور خاص، زنان بر موفقیت اجتماعی سازمان نیز تأثیر می‌گذارند (بشر و همکاران، ۲۰۱۰؛ پست و همکاران، ۲۰۱۱). ژانگ و همکاران (۲۰۱۳) بیان کردند که مدیران زن به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای تعداد مؤسسات خیریه و اجتماعی را در جامعه افزایش می‌دهند و به شرکت‌ها این اجازه را می‌دهند که تصویری بهتر برای سهامداران فراهم کنند (برخلاف مردان که بیشتر به مسائل اقتصادی علاقه‌مند هستند)، زنان عمیقاً در حوزه‌های مرتبط با اجتماع مشارکت دارند. زنان بیشتر اخلاق‌گرا هستند، همکاری و توجه بیشتری نسبت به مسئولیت اجتماعی و بشردوستانه اختصاص می‌دهند (آرون و همکاران، ۲۰۱۵؛ هاس و همکاران، ۲۰۰۹؛ بشر و همکاران، ۲۰۱۰؛ هافسی و تورگات، ۲۰۱۳؛ لیائو و همکاران، ۲۰۱۶). لیائو و همکاران (۲۰۱۶) ارتباط مثبت و معنی‌داری میان حضور مدیران زن و تمایل به افشای اطلاعات انتشارگازهای گلخانه‌ای پیدا کرده‌اند. بن‌عمار و همکاران (۲۰۱۵) تأثیر تنوع جنسیتی اعضای هیأت مدیره را بر افشای داوطلبانه اطلاعات مربوط به آب‌وهوا و خطرات مرتبط با تغییرات آن را در شرکت‌های کانادایی بررسی کردند؛ نتایج آن‌ها نشان داد که هر چه تعداد مدیران زن بیشتر باشد احتمال وجود اطلاعات مربوط به خطر تغییرات آب و هوایی در گزارش‌های سالانه بیشتر است. از طریق هیأت مدیره متنوع‌تر، شرکت‌ها به‌شدت تعهد و تمایل خود را برای پیروی از قوانین و مقررات اجتماعی و حمایت از ذینفعان و مشارکت‌کنندگان در بازار سرمایه نشان می‌دهند، که بر شهرت شرکت تأثیر می‌گذارد (میلر و ترایانا، ۲۰۰۹)؛ لذا انتظار می‌رود که مدیران زن ارتباط ارزشی اطلاعات مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها را ارتقاء دهند. در ادامه به پیشینه تجربی پژوهش پرداخته می‌شود.

زالاتا و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی نقش تخصص مالی و تنوع جنسیتی اعضای کمیته حسابرسی بر مدیریت سود پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که تخصص مالی منجر به کاهش مدیریت سود می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که نسبت کارشناسان زن مالی در کمیته حسابرسی به‌طور قابل‌توجهی با مدیریت سود کمتر ارتباط دارد، درحالی‌که نسبت کارشناسان مالی مرد به‌طور قابل‌توجهی بر مدیریت درآمد تأثیر نمی‌گذارد.

نخیلی و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی تأثیر تنوع جنسیتی بر ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که تنوع جنسیتی بر ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌های فرانسوی اثرگذار است.

بندری و جواخاز (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی رابطه میان مسئولیت‌پذیری اجتماعی و کارایی تخصیص سرمایه پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها بیانگر تأثیرگذاری مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر کارایی تخصیص سرمایه بود.

سیلا و همکاران (۲۰۱۶) در تحقیقی تحت عنوان زنان در هیأت‌مدیره: آیا تنوع جنسیتی در ریسک شرکت مؤثر است؟ به بررسی رابطه تنوع جنسیتی هیأت‌مدیره و ریسک شرکت پرداختند. نتایج تحقیق نشان‌دهنده این است که هیچ مدرکی دال بر این که حضور زنان در هیأت‌مدیره، حقوق صاحبان سهام را تحت تأثیر قرار دهد پیدا نشد. یافته‌ها همچنین نتایج نشان‌دهنده وجود رابطه منفی بین دو متغیر عوامل غیرقابل مشاهده شرکت و عوامل جنسیتی شرکت می‌باشد.

بنلمیه و بیتار (۲۰۱۵) تحقیقی تحت عنوان اثر مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها بر کارایی سرمایه‌گذاری را مورد بررسی قرار دادند، نتیجه نشان داد که دخالت مسئولیت اجتماعی بالا، ناکارآمدی سرمایه‌گذاری را کاهش و در نتیجه کارایی سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد.

لئو و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان اثر تنوع جنسیتی هیأت‌مدیره بر عملکرد شرکت به بررسی رابطه تنوع جنسیتی هیأت‌مدیره و عملکرد شرکت پرداختند. این محققین دریافتند مدیران زن اثر مثبت قوی‌تر بر عملکرد شرکت نسبت به مدیران مرد دارند. نتایج همچنین نشان می‌دهد که اثر اجرایی مهم‌تر اثر نظارت است. همچنین نتایج نشان داد که تأثیر مدیران زن بر عملکرد شرکت در شرکت‌های تحت کنترل دولت ناچیز است.

چو و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که بین مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه منفی معناداری وجود دارد. در واقع این یافته نشان می‌دهد شرکت‌هایی که مسئولیت اجتماعی بالاتری دارند، تقارن اطلاعاتی بیشتری دارند.

پایک و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیقی به بررسی رابطه بین مالکیت مدیریتی و ابعاد مختلف مسئولیت‌پذیری اجتماعی در صنعت بیمارستانی پرداختند. نتایج بیانگر یک رابطه منفی با بُعد کارکنان و رابطه منفی ضعیف با ابعاد جامعه، محیط‌زیست و مشتریان می‌باشد.

ایزدی نیا و هاشمی دهچی (۱۳۹۶) به بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها و چسبندگی هزینه‌ها پرداختند. نتایج نشان می‌دهد رابطه مثبت و معناداری بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها و چسبندگی هزینه وجود دارد. به بیان دیگر مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت منجر به افزایش چسبندگی هزینه می‌شود.

سپاسی و عبدلی (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان تأثیرات حضور زنان در هیئت‌مدیره بر ارزش شرکت و عملکرد مالی به بررسی رابطه حضور زنان در هیئت‌مدیره و ارزش شرکت و عملکرد مالی شرکت‌ها پرداختند. بر اساس نتایج پژوهش، شواهدی مستقیمی به دست نیامد که وجود یک نماینده زن در هیئت‌مدیره به طور مستقیم بر ارزش شرکت اثر بگذارد؛ با این حال، اثرات غیرمستقیم یافته شده است؛ بدین صورت که زنان در هیئت‌مدیره به طور مثبت بر عملکرد مالی (که به وسیله بازده دارایی‌ها و فروش اندازه‌گیری شده) اثر می‌گذارند و از این طریق ارزش شرکت را نیز تحت تأثیر خود قرار می‌دهند.

سپاسی و عبدلی (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر جنسیت مدیران ارشد شرکت بر محافظه‌کاری شرطی پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که در شرکت‌های دارای عضو هیئت‌مدیره یا مدیرعامل زن در قیاس با شرکت‌های دارای مدیران ارشد مرد، حسابداری محافظه‌کارانه شرطی بالاتر است؛ به عبارت دیگر، زنان اخبار بد را در سود گزارش شده سریع‌تر شناسایی می‌نمایند.

بهار مقدم و همکاران (۱۳۹۳) به بررسی رابطه مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها پرداختند. متغیرهای حاکمیت شرکتی مورد بررسی در تحقیق ایشان تمرکز مالکان، مدیران غیرموظف و دوگانگی نقش مدیرعامل بودند. نتایج تحقیق ایشان نشان می‌دهد که به جز دوگانگی نقش مدیرعامل سایر متغیرها رابطه مثبت معناداری با افشای مسئولیت اجتماعی دارند.

حاجی‌ها و سرفراز (۱۳۹۳) به بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها و هزینه حقوق صاحبان سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مسئولیت‌پذیری اجتماعی رابطه معکوس و معناداری با هزینه حقوق صاحبان سهام دارد. بنابراین مدیران با افزایش افشاگری در زمینه عملکرد اجتماعی، باعث کاهش در نرخ بازده مورد انتظار سرمایه‌گذاران (هزینه حقوق صاحبان سهام) شده و هزینه‌های تأمین مالی کمتری برای شرکت به ارمغان می‌آورند. به عبارت دیگر اطلاعات مسئولیت‌پذیری شرکت برای سرمایه‌گذاران محتوای اطلاعاتی دارد.

روش پژوهش

با توجه به ادبیات پژوهش، فرضیه‌های زیر تدوین و مورد آزمون قرار خواهند گرفت:

فرضیه اول: مسئولیت‌پذیری اجتماعی دارای ارتباط ارزشی است.

فرضیه دوم: تنوع جنسیتی دارای ارتباط ارزشی است.

فرضیه سوم: تنوع جنسیتی ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها را تقویت می‌کند.

این پژوهش بر اساس طبقه‌بندی بر مبنای هدف، کاربردی است و از لحاظ طبقه‌بندی برحسب روش از نوع همبستگی و با استفاده از رویکرد پس رویدادی، انجام شده است. داده‌های خام مربوط به صورت‌های مالی با استفاده از نرم‌افزار ره‌آورد نوین و استفاده از شبکه جامع اطلاع‌رسانی (گدال) بورس اوراق بهادار جمع‌آوری گردید. همچنین در برآورد مدل از نرم‌افزار ایویوز نسخه ۱۱۰ استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ تا سال ۱۳۹۵ (دوره ۵ ساله) است. نمونه، متشکل از کلیه شرکت‌های موجود در جامعه آماری بوده که حائز این شرایط باشند: ۱- سال مالی آن‌ها به ۱۲/۲۹ هر سال ختم شود؛ ۲- در طول دوره پژوهش، تغییر در دوره (سال) مالی نداشته باشند؛ ۳- داده‌های مورد نیاز جهت متغیرهای پژوهش در طول دوره زمانی مورد بررسی موجود باشند؛ ۴- شرکت‌هایی که در گروه سرمایه‌گذاری، مؤسسات مالی و اعتباری، بانک‌ها، بیمه‌ها و هلدینگ‌ها نباشند. در نهایت با در نظر گرفتن شرایط فوق و با استفاده از فرمول

کوکران تعداد ۱۵۶ شرکت (۷۸۰ سال / شرکت) مشخص و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی مورد مطالعه قرار گرفتند.

برای آزمون فرضیات پژوهش رگرسیون زیر برآزش می‌شود (نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷):

$$TQ_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 CSR_{it} + \alpha_2 FEM\_DIR_{it} + \alpha_3 FEM\_DIR_{it} \times CSR_{it} + \alpha_4 BSizel_{it} + \alpha_5 Blind_{it} + \alpha_6 DUAL_{it} + \alpha_7 INS_{it} + \alpha_8 LEV_{it} + \alpha_9 RISK_{it} + \alpha_{10} SIZE_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۱)

که در آن:

متغیر وابسته (TQ): معیار کیوتوین؛ که از طریق نسبت مجموع ارزش بازار سهام و ارزش دفتری بدهی‌ها به کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود. مطابق با کاهان و همکاران (۲۰۱۶)، معیار کیوتوین برای اندازه‌گیری برآورد بازار از ارزش مورد انتظار بلندمدت شرکت قابل استفاده است. لذا از این معیار می‌توان برای بررسی ارتباط ارزشی افشای اطلاعات مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تنوع جنسیتی استفاده نمود (نخیلی و همکاران، ۲۰۱۷).

متغیر مستقل (CSR): مسئولیت‌پذیری اجتماعی؛ برای سنجش گزارش‌گری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها از چک‌لیست برزگر (۱۳۹۲) استفاده شده است. این چک‌لیست از ۶۰ شاخص در سه بعد اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی مطرح شده است که هر یک از ابعاد دارای یک سری از مؤلفه‌ها می‌باشد. برای اندازه‌گیری درصد مسئولیت اجتماعی، تحلیل محتوای گزارش سالانه فعالیت هیأت مدیره شرکت‌ها صورت می‌گیرد، به این صورت که به هر یک از شاخص‌های مطرح شده، عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر داده می‌شود، سپس درصد مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها هر یک از شرکت‌ها محاسبه می‌شود.

متغیر تعدیل‌کننده (FEM_DIR): متغیر مجازی؛ در صورتی که اعضای هیأت مدیره شامل عضو زن باشد، یک و در غیر این صورت صفر خواهد بود.

متغیرهای کنترلی:

BSize: اندازه هیأت مدیره، لگاریتم طبیعی تعداد اعضای هیأت مدیره؛

Bind: استقلال هیأت مدیره، نسبت اعضای غیرموظف به کل اعضای هیأت مدیره؛
 DUAL: متغیر مجازی، اگر مدیرعامل رئیس یا نایب رئیس هیأت مدیره باشد، یک و در
 غیراین صورت صفر؛

INS: نسبت سهام در اختیار مالکان نهادی؛

LEV: نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها؛

RISK: بیانگر ریسک سیستماتیک (بتا) است؛

SIZE: لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها .

یافته‌های پژوهش

نگاره شماره (۱) حاوی آمار توصیفی متغیرهای پژوهش است. در این نگاره حداقل، حداکثر، میانگین، میانه و انحراف معیار کلیه متغیرها ارائه گردیده است.

نگاره (۱): آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیرها	حداقل	حداکثر	میانه	میانگین	انحراف معیار
کیوتوبین	۰/۶۸۱	۷/۳۸۲	۱/۴۱۵	۱/۷۰۹	۱/۰۶۱
مسئولیت اجتماعی	۰/۳۵۱	۰/۷۱۵	۰/۵۲۱	۰/۵۴۵	۰/۲۱۵
تنوع جنسیتی	۰	۱	۰	۰/۱۸۰	۰/۳۸۱
اندازه هیأت مدیره	۱/۰۹۸	۱/۹۴۵	۱/۶۰۹	۱/۶۰۰	۰/۶۱۹
استقلال هیأت مدیره	۰/۲۸۵	۰/۸۵۷	۰/۶۰	۰/۶۱۶	۰/۲۴۱
دوگانگی وظیفه مدیرعامل	۰	۱	۰	۰/۲۵۸	۰/۲۶۶
مالکیت نهادی	۰	۰/۸۵۲	۰/۶۰۵	۰/۶۸۲	۰/۴۵۷
اهرم مالی	۰/۱۹۲	۰/۹۱۸	۰/۶۵۵	۰/۶۷۲	۰/۴۷۲
ریسک بتا	۰/۳۲۱	۰/۶۷۷	۰/۴۹۱	۰/۵۱۸	۰/۲۲۶
اندازه شرکت	۹/۸۴۰	۱۹/۲۲۰	۱۳/۳۴۰	۱۳/۴۹۷	۱/۵۱۷

قبل از آزمون فرضیه‌های تحقیق بایستی مفروضات رگرسیون بررسی شود تا مشخص شود آیا ضرایب رگرسیون قابل‌اتکا هستند. نتایج مفروضات رگرسیون کلاسیک به شرح نگاره (۲) است:

نگاره (۲): نتایج آزمون‌های پیش‌فرض رگرسیون

شرح	نوع آزمون	آماره (معناداری)	نتیجه
آزمون مانایی توزیع متغیرها	ایم، پسران و شین	-۹/۴۳۲ (۰/۰۰۰)	توزیع متغیرها مانا است.
نرمال بودن باقیمانده‌ها	جارك- برا	۲/۷۶۶ (۰/۲۵۰)	توزیع باقیمانده‌ها نرمال است.
خودهمبستگی سریالی	بروش- گادفری	۰/۵۸۲ (۰/۵۶۷)	خودهمبستگی سریالی وجود ندارد.
ناهمسانی واریانس	وایت	۱۵/۴۰۹ (۰/۰۰۰)	استفاده از برآوردگر حداقل مربعات تعمیم یافته.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود کلیه مفروضات موردبررسی (مشکل ناهمسانی واریانس از طریق استفاده از برآوردگر حداقل مربعات تعمیم یافته به جای حداقل مربعات معمولی در برآورد مدل پژوهش حل شده است) برقرار می‌باشد. لازم به ذکر است که مانایی هر یک از متغیرها نیز سنجیده شده است و کلیه متغیرها مانا بودند.

در داده‌های پانلی جهت انتخاب بین مدل داده‌های تلفیقی، مدل اثر ثابت و مدل اثر تصادفی آزمون‌هایی وجود دارد. احتمال آماره آزمون چاو در مواردی که بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد، بیانگر تأیید مدل داده‌های تلفیقی می‌باشد. اگر مدل داده‌های تلفیقی ارجح بود کار تمام است. در غیر این صورت آزمون هاسمن ضرورت می‌یابد. احتمال آماره آزمون هاسمن در مواردی که کمتر از ۰/۰۵ است، حاکی از تأیید مدل اثرات ثابت می‌باشد. نتایج آزمون‌های چاو و هاسمن به شرح نگاره (۳) می‌باشد:

نگاره (۳): نتایج آزمون‌های پانل

آزمون چاو		آزمون هاسمن	
آماره احتمال		آماره احتمال	
۲/۳۸۹	۰/۰۱۱۴	۲۲/۰۰۳	۰/۰۱۵

نتایج حاصل از برازش مدل اول برای آزمون فرضیات پژوهش، در نگاره شماره (۴) ارائه گردیده است.

نگاره (۴): نتایج رگرسیون مدل پژوهش

هم خطی	آزمون داده‌های ترکیبی				متغیر توضیحی
	احتمال	آماره	خطای استاندارد	ضریب	شرح
تورم واریانس					مسئولیت اجتماعی
۱/۰۷۶۰۷۹	۰/۰۳۴۹	۲/۱۱۳	۰/۰۷۰۵	۰/۱۴۸	
۱/۴۱۷۰۵۱	۰/۰۰۰۰	۵/۱۶۸	۰/۰۳۱	۰/۱۶۳	تنوع جنسیتی
۹۰۴۳۵۰.۵	۰/۰۰۹۱	۶۱۵.۲	۰/۰۶۰	۰/۱۵۹	تنوع جنسیتی × مسئولیت اجتماعی
۲/۱۶۸۶۹۵	۰/۰۰۰۰	۶/۴۶۲	۰/۰۵۱	۰/۳۳۵	اندازه هیأت مدیره
۱/۱۹۸۳۲۲	۰/۰۰۰۰	۴/۰۸۲	۰/۰۹۳	۰/۳۸۰	استقلال هیأت مدیره
۱/۲۱۸۷۱۰	۰/۰۶۳۴	۱/۸۵۶	۰/۱۴۵	۰/۲۷۰	دوگانگی وظیفه مدیرعامل
۱/۱۰۱۱۷۷	۰/۰۰۰۰	۴/۹۸۷-	۰/۰۵۹	۰/۲۹۷-	مالکیت نهادی
۱/۱۱۷۱۱۱	۰/۸۰۹۵	۰/۲۴۱	۰/۵۳۷	۰/۱۲۹	اهرم مالی
۱/۱۰۶۹۸۴	۰/۰۰۳۶	۲/۹۱۵-	۰/۰۱۰	۰/۰۳۱-	ریسک بنا
۱/۰۵۶۴۷۸	۰/۰۹۹۹	۱/۶۴۵	۰/۷۸۹	۱/۲۹۹	اندازه شرکت
آماره F: ۲۲/۶۱۵ احتمال: ۰/۰۰۰ آماره دوربین واتسون: ۲/۰۲۶ ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۵۸۲					

مقادیر محاسبه شده در نگاره (۴) نشان می‌دهد که مدل رگرسیونی معنی‌دار می‌باشد. هم‌چنین ضریب تعیین نشان می‌دهد که حدود ۵۸ درصد تغییر در ارزش بازار سهام (معیار کیوتوین)، توسط مدل فوق بیان می‌شود. هم‌چنین آماره دوربین واتسون بیانگر این است که در مدل خودهمبستگی سریالی مرتبه اول وجود ندارد، چرا که مقدار آن بین ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد. آماره تورم واریانس نیز نشان می‌دهد که بین متغیرهای مستقل هم خطی چندگانه شدید وجود ندارد تا بتوان یکی دیگر از مفروضات رگرسیون را نیز مورد تأیید قرار داد. با توجه به ضرایب محاسبه شده برای هر یک از متغیرهای توضیحی و سطح معنی‌داری آن‌ها، متغیر مسئولیت‌پذیری اجتماعی، با ضریب ۰/۱۴ و با سطح معناداری ۰/۰۳۴ در سطح اطمینان ۹۵

درصد، با ارزش بازار رابطه مثبت و معناداری دارد (منجر به افزایش ارتباط ارزشی می‌شود). متغیر تنوع جنسیتی، با ضریب ۰/۱۶ و با سطح معناداری ۰/۰۰۰ در سطح اطمینان ۹۵ درصد، با ارزش بازار رابطه مثبت و معناداری دارد (منجر به افزایش ارتباط ارزشی می‌شود). همچنین تنوع جنسیتی در هنگام ضرب مسئولیت‌پذیری اجتماعی، رابطه مثبت و معناداری (با سطح معناداری ۰/۰۰۹) با ارزش بازار دارد، به طوری که رابطه میان مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش بازار را در جهت مثبت تقویت (سطح اطمینان از ۹۵ درصد به ۹۹ درصد تغییر یافته است) نموده است. به عبارت دیگر، تنوع جنسیتی منجر به افزایش ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در شرایط کنونی که هدف توسعه پایدار و همکاری با جامعه است، هر نهاد با یک سری نگرانی و دغدغه در رابطه با محیط و جامعه‌اش دست‌وپنجه نرم می‌کند. تعاریف اولیه از مفهوم مسئولیت‌پذیری اجتماعی نشان داده است که مسئولیت‌پذیری اجتماعی به مشکلات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و اخلاقی مربوط می‌شود. شرکت‌ها از افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی برای حداکثر سازی آگاهی سرمایه‌گذاران از اقدامات شرکت استفاده می‌کنند تا بدین شکل ارزش شرکت را افزایش دهند. لذا می‌توان گفت که مسئولیت‌پذیری اجتماعی دارای ارتباط ارزشی است. به عبارت دیگر، متغیر مسئولیت اجتماعی از توانایی بالایی در تفسیر ارزش بازار سهام برخوردار است. از طرفی، هیأت مدیره نقش مهمی در مشارکت شرکت نسبت به فعالیت‌های اجتماعی ایفا می‌کند؛ به طوری که تنوع جنسیتی و به‌ویژه حضور مدیران زن، مترادف با کیفیت گزارش‌گری مرتبط با افشای مسئولیت اجتماعی تعریف شده است؛ و قادر خواهد بود تا ارتباط ارزشی افشای مسئولیت اجتماعی شرکت را افزایش دهد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول نشان داد که مسئولیت‌پذیری اجتماعی دارای ارتباط ارزشی است. این یافته با نتایج نخیلی و همکاران (۲۰۱۷) مطابق می‌باشد. چنین نتیجه‌ای در تطابق با مبانی نظری، حاکی از آن است که شرکت از افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی برای آگاهی سرمایه‌گذاران استفاده می‌نمایند و سرمایه‌گذاران نیز دیدگاه مثبتی نسبت به شرکت در این رابطه پیدا می‌کنند و همین عامل باعث افزایش ارزش بازار سهام شرکت خواهد شد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم نشان داد که تنوع جنسیتی دارای ارتباط ارزشی می‌باشد. این یافته با نتایج نخیلی و همکاران (۲۰۱۷) و سپاسی و عبدلی (۱۳۹۵) مطابق است. چنین نتیجه‌ای در تطابق با مبانی نظری، حاکی از آن است که مدیران زن شرکت از طریق کاهش مشکلات نمایندگی منجر به افزایش ارزش شرکت خواهند شد.

و در نهایت نتایج حاصل از آزمون فرضیه سوم نشان داد که تنوع جنسیتی منجر به افزایش ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی خواهد شد. این یافته با نتایج نخیلی و همکاران (۲۰۱۷) مطابق می‌باشد. چنین نتیجه‌ای در تطابق با مبانی نظری، حاکی از آن است که از طریق هیأت مدیره متنوع‌تر، شرکت‌ها به شدت تعهد خود را برای حمایت از قوانین و مقررات اجتماعی حفظ می‌کنند که بر شهرت شرکت و در نهایت ارزش آن تأثیر می‌گذارد.

به دولت و سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود که به نقش مدیران زن در افزایش ارزش و مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها توجه نمایند. در مقایسه با سایر کشورها می‌توان بیان کرد که در ژانویه سال ۲۰۱۱ میلادی، مجلس فرانسه سهمیه‌ای برای تعادل جنسیتی هیأت مدیره شرکت وضع کرد. این قانون تأکید می‌کند که در عرض سه سال ۲۰ درصد از اعضای هیأت مدیره شرکت باید زنان باشند و این در صد طی ۶ سال آینده باید به ۴۰ افزایش یابد. به سرما به گذاران و تحلیل‌گران نیز پیشنهاد می‌شود در ارزیابی‌های خود به موضوع مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تنوع جنسیتی اعضای هیأت مدیره توجه نمایند. به محققان پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی به بررسی نقش تعدیل‌کنندگی فرا اطمینانی مدیران بر ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی؛ بررسی موضوع پژوهش حاضر با استفاده از مدل ارتباط ارزشی اهل‌سون (۱۹۹۵)؛ بررسی نقش تعدیل‌کننده کیفیت حسابرسی بر ارتباط ارزشی تنوع جنسیتی هیأت مدیره و همچنین به بررسی نقش تعدیل‌کننده تنوع جنسیتی اعضای کمیته حسابرسی بر ارتباط ارزشی مسئولیت‌پذیری اجتماعی بپردازند.

منابع

- ایزدی نیا، ناصر؛ هاشمی دهچی، مجید. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها و چسبندگی هزینه‌ها. *فصلنامه حسابداری مدیریت*: ۱۰ (۳۲)، ۱-۱۲.
- بهار مقدم، مهدی؛ صادقی، زین العابدین؛ صفرزاده، ساره. (۱۳۹۳). بررسی رابطه مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها. *فصلنامه حسابداری مالی*: ۵ (۲۰)، ۹۰-۱۰۷.
- حاجی‌ها، زهره؛ سرفراز، بهمن. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها و هزینه حقوق صاحبان سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*: ۴ (۲)، ۱۰۵-۱۲۳.
- سپاسی، سحر؛ عبدلی، لیلا. (۱۳۹۵). تأثیرات حضور زنان در هیئت‌مدیره بر ارزش شرکت و عملکرد مالی. *پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی*: ۸ (۲۹)، ۵۸-۳۹.
- سپاسی، سحر؛ عبدلی، لیلا. (۱۳۹۵). تأثیر جنسیت مدیران ارشد شرکت بر محافظه‌کاری شرطی. *مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان*: ۱۴ (۱)، ۱۲۹-۱۵۴.
- Adams, C. A. (2002). Internal organizational factors influencing corporate social and ethical reporting: Beyond current theorizing. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15 (2), 223-250.
- Adams, C. A. (2004). The ethical, social and environmental reporting-performance portrayal gap. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 17 (5), 731-757.
- Arun, T. G. , Almahrog, Y. E. , & Aribi, Z. A. (2015). Female directors and earnings management: Evidence from UK companies. *International Review of Financial Analysis*, 39, 137-146.
- Bahar Moghadam, M. , Sadeghi, Z. , & Sare, S. (2014). Investigating the relationship between corporate governance mechanisms and disclosure of corporate social responsibility, *quarterly financial accounting journal*, 5 (20): 90-107. (In Persian)
- Bear, S. , Rahman, N. , & Post, C. (2010). The impact of board diversity and gender composition on corporate social responsibility and firm reputation. *Journal of Business Ethics*, 97 (2) , 207-221.
- Bebbington, J. , Larrinaga, C. , & Moneva, J. M. (2008). Corporate social reporting and reputation risk management. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 21 (3) , 337- 361.
- Ben-Amar, W. , Chang, M. , & McIlkenny, P. (2015). Board gender diversity and corporate response to sustainability initiatives: Evidence from the carbon disclosure project. *Journal of Business Ethics*, 142 (2) , 369-383.
- Bhanda khadze, D. (2017). Corporate social responsibility and capital allocation efficiency. *Journal of Corporate Finance*: 43. 354-377

- Boulouta, I. (2013). Hidden connections: The link between board gender diversity and corporate social performance. *Journal of Business Ethics*, 113 (2), 185–197.
- Bouten, L. , Everaert, P. , & Roberts, R. W. (2012). How a two-step approach discloses different determinants of voluntary social and environmental reporting. *Journal of Business Finance & Accounting*, 39 (5–6), 567–605.
- Brammer, S. J. , & Pavelin, S. (2006). Voluntary environmental disclosures by large UK companies. *Journal of Business Finance & Accounting*, 33 (7–8), 1168–1188.
- Cahan, S. F. , De Villiers, C. , Jeter, D. C. , Naiker, V. , & Van Staden, C. J. (2016). Are CSR disclosures value relevant? Cross-country evidence. *European Accounting Review*, 25 (3), 579–611 .
- Chauvey, J. N. , Giordano-Spring, S. , Cho, C. H. , & Patten, D. M. (2015). The normativity and legitimacy of CSR disclosure: Evidence from France. *Journal of Business Ethics*, 130 (4), 789–803.
- Cho, C. H. , Guidry, R. P. , Hageman, A. M. , & Patten, D. M. (2012). Do actions speak louder than words? An empirical investigation of corporate environmental reputation. *Accounting, Organizations & Society*, 37 (1), 14–25.
- Cormier, D. & Magnan, M. (2007). The revisited contribution of environmental reporting to investors' valuation of a firm's earnings: An international perspective. *Ecological Economics*, 62 (3), 613–626.
- Deegan, C. (2002). Introduction: The legitimizing effect of social and environmental disclosures: A theoretical foundation. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15 (3), 282–311.
- Dhaliwal, D. S. , Radhakrishnan, S. , Tsang, A. , & Yang, Y. G. (2012). Nonfinancial disclosure and analyst forecast accuracy: International evidence on corporate social responsibility disclosure. *The Accounting Review*, 87 (3), 723–759.
- Gray, R. (2006). Social, environmental and sustainability reporting and organizational value creation? Whose value? Whose creation? *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 19 (6), 793–819.
- Gray, R. , Javad, M. , Power, D. M. , & Sinclair, C. D. (2001). Social and environmental disclosure and corporate characteristics: A research note and extension. *Journal of Business Finance & Accounting*, 28 (3-4), 327–356.
- Gul, F. A. , Srinidhi, B. , & Ng, A. C. (2011). Does board gender diversity improve the informativeness of stock prices? *Journal of Accounting & Economics*, 51 (3), 314–338.
- Hajiha, Z. , and Sarfaraz, B. (2015). The Relation between Corporate Social Responsibility and Cost of Equity Capital of Firms Listed in

- Tehran Stock Exchange. *Empirical Research in Accounting*, 4 (2), 105-123. (In Persian)
- Huse, M. , Nielsen, S. T. , & Hagen, I. M. (2009). Women and employee-elected board members, and their contributions to board control tasks. *Journal of Business Ethics*, 89 (4) , 581–597.
- Isidro, H. , & Sobral, M. (2015). The effects of women on corporate boards on firm value, financial performance, and ethical and social compliance. *Journal of Business Ethics*, 132 (1) , 1–19.
- Izadinia, N and Hashemi Dehchi, M. (2017). Investigating the Relation between Corporation Social Responsibility and Cost Stickiness. *Management Accounting*, 10 (32) , 1-12. (In Persian)
- Liao, L. , Lin, T. P. , & Zhang, Y. (2016). Corporate board and corporate social responsibility assurance: Evidence from China. *Journal of Business Ethics*, 150 (1) , 211-225.
- Liao, L. , Luo, L. , & Tang, Q. (2014). Gender diversity, board independence, environmental committee and greenhouse gas disclosure. *The British Accounting Review*, 47 (4) , 409– 424.
- Liu, Y. , Wei, Z. , Xie, F (2014) . Do Women Directors Improve Firm Performance in China? *Journal of Corporate Finance*, 28, 169–184.
- Miller, T. , & Triana, C. M. (2009). Demographic diversity in the boardroom: Mediators of the board diversity-firm performance relationship. *Journal of Management Studies*, 46 (5) , 755–786.
- Nekhili, M. , Nagati, H. , Chtioui, T. , Nekhili, A. (2017). Gender-diverse board and the relevance of voluntary CSR reporting. *Journal of International Review of Financial Analysis*, 50, 81-100.
- O'Dwyer, B. , Unerman, J. , & Hession, E. (2005). User needs in sustainability reporting: perspectives of stakeholders in Ireland. *European Accounting Review*, 14 (4) , 759–787.
- Owen, D. (2008). Chronicles of wasted time? A personal reflection on the current state of, and future prospects for social and environmental accounting research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 21 (2) , 240–267.
- Paek, S. , Xiao, Q., Lee, S., Song, H., (2013). Does managerial ownership affect different corporate social responsibility dimensions? An empirical examination of U. S. publicly traded hospitality firms. *International Journal of Hospitality Management*, 34 423– 433
- Post, C. , Rahman, N. , & Rubow, E. (2011). Green governance: Boards of directors' composition and environmental corporate social responsibility. *Business & Society*, 50 (1) , 189–223.
- Sepasi, S. , & Abdoli. L. (2016). Effect of Managers' Gender on Conditional Conservatism. *Women's Studies sociological and psychological*. 14 (46) , 129-154. (In Persian)

- Sepasi, S. , & Abdoli. L. (2016). The Impact of Women's Presence on the Company's Value and Financial Performance. *Financial Accounting and Audit Research*, 8 (29) , 39-58. (In Persian)
- Sethi, S. P. , Martell, T. F. , & Demir, M. (2015). Enhancing the role and effectiveness of corporate social responsibility reports: The missing element of content verification and integrity assurance. *Journal of Business Ethics*,: 144 (1). 59-82
- Sila, V. , Angelica Gonzalez, A. , Hagendorff, J. (2016). Women on Board: Does Boardroom Gender Diversity Affect Firm Risk?. *Journal of Corporate Finance*, 36, 26–53.
- Surroca, J. , & Tribo, J. A. (2008). Managerial entrenchment and corporate social performance. *Journal of Business Finance & Accounting*, 35 (5–6) , 748–789.
- Zalata, A. M. , Tauringana, V. , Tingbani, I. (2018). Audit committee financial expertise, gender, and earnings management: Does gender of the financial expert matter? *Journal of International Review of Financial Analysis*, 55, 170-183.
- Zhang, J. Q. , Zhu, H. , & Ding, H. B. (2013). Board composition and corporate social responsibility: An empirical investigation in the post Sarbanes-Oxley era. *Journal of Business Ethics*, 114 (3) , 381–392.

Gender Diversity of Board Members and Value Relevance of Corporate Social Responsibility Reporting

Parviz Mam Salehi, Taher Eskandarli*

Received : 2017/12/20

Approved: 2018/04/09

Abstract

The purpose of this study is to explain the role of gender diversity in the value relevance of social responsibility reporting. When a firm deals with the social responsibility issue, executives and stockholders gain incentives to obtain potential benefits. On the other hand, the existence of gender diversity in a firm reflects its commitment to social laws and regulations and can affect the reputation and, ultimately, the value of the firm. This study is a post-event, causal and applied research. The sample consists of 156 firms listed in Tehran Stock Exchange during the period from 2012 to 2016. To test the hypothesis, panel data method and multivariate linear regression analysis are used. Findings show that social responsibility has value relevance in line with the theory of legitimacy. Gender diversity also increases the firm value based on the agency theory and also increases the value relevance of corporate social responsibility reporting.

Keywords: Value relevance, Gender diversity, Social responsibility, Legitimacy theory.

Jel clacification: M14, G32

DOI: 10.22051/jera.2018.18419.1889

¹ MSc. Of Accounting, PayamNour University, (parvizmamsalhy@yahoo.com)

² Assistant Professor of Accounting, Islamic Azad University, GonbadKavoos Branch, GonbadKavoos, Iran, Corresponding Author, (Taher_Eskandarli@yahoo.com)